

Tã ìgĩ-ìgĩ Póòlõ kâ Kòlósĩ lé 'bá yì drí rí Kòlósĩ lé 'bá

Tã 'è'á zĩlâ nĩlĩ sísí rí

Póòlõ rí wárāgā nò ìgĩ'á krístõ 'bá gólìyì Kòlósĩ 'álâ rí 'bá yì drí kàyì gólâ drí 'bāzó gānīmā 'á rí sī. Gólâ ìgĩ wárāgā nò 'dó kàyì gólìyì gólâ drí wárāgā ìgĩzò Fīlēmónā yì drí gō'dá kpá krístõ 'bá yì Ēfésò kâ bê rí 'á. Gólìyì rī'á Tīmátìyā bê. Póòlõ cá drē gólìyì lāmúlí tólâ kô, gō'dá Ēpāfārasī pē tã âtí Yésù rí tāsí rí trá tólâ gō'dá kpá gólâ ítò kànìsā trá tólâ.

Póòlõ ìgĩ wárāgā nò gólìyì drí, tãlâ òjílā āzâ 'bá yì bê tólâ, ítò ìyì trá rī'á tã ányâ ìmbálé krístõ 'bá yì drí. Gólìyì kī nĩ rí, ìyì āā'dò cú tã nĩnĩ bê kôrô Póòlõ yì drī sī. Gólìyì kī nĩ rí, krístõ 'bá yì drí kpá línđrì āzâ 'bá yì ìnjílí òzò Yésù rí ìnjírì kátí. Gólìyì ìmbâ kpá tã 'bā'bā dũũ āzâ 'bá yì trá kī, óónyā ngá āzâ 'bá yì kô. Gō'dá gólìyì òrì ró kpá lã'bí āzâ 'bá yì 'dãlé, òzò pará sí kâ 'dĩ tí rí yì rí. Tã ìmbâ 'dĩ 'bá yì ndrī ònjõ 'ì. Gō'dá wárāgā nò 'á rí, Póòlõ ìgĩ tã trá krístõ 'bá yì drí kī, òzò gólìyì ò'è ìyì tã ìmbâ ányâ 'dĩ 'bá yì trá rí, 'dĩ rí gólìyì âyê lätì Yésù kâ rí trá. Póòlõ kī nĩ rí, òjílā āzâ yú'dáwá òzò Yésù tí rí. Gólâ rī'á pätĩ Òvârí tí, gō'dá gólâ rī'á lârâkô òjílā mvá kâ rí ró. Gólâ 'bā ngá lédrē-lédrē ndrī nò 'bá yì, òjílā yì bê, gō'dá kpá mälâyíkâ yì bê, gō'dá kpá línđrì āmbá nò 'bá yì bê rí yì 'dó nĩ, tã íyíkâ rólé gō'dá 'èlé gō'dá kpá

íyí ìnjílí. Yésù drā bē fē lā̀lì-lā̀lì drī̀ rī, gólá ìzā mbārākā Sātānā ká líndrī íyíkā rī 'bá yí bē òjílā mvá drī̀lì rī trá ndrī.

Gõ'dá Póólō ndē tā íyíkā 'dī tā â'dâ-â'dâ sī òjílā Ôvârí ká rī 'bá yí drī kī, tā 'ě'ě gólíyíkā rī āâ'dô nyé òzō Kúmú gólíyíkā Yésù ká rī tí.

1-2 Mā Póólō gólá Ôvârí drī njílí â'dólé lājó'bá Yésù Krístō ká rī ró ìgī wárāgā nô nī ānī gólíyī òjílā nyāányā Ôvârí ká Kòlósì 'álá rī yí drī. Ānī ì'dī tā lē 'bá yí Yésù 'á pīpī̀sílì ālō sī rī. Āmā, āmā âdrúpī Tímátīyā bē, 'é nī-bē-yā ānī drī. Ôvârí āmā átá òfē òrē ānī drī tā ă'dí bē.

Tā Póólō drī rātāā 'ězó Ôvârí drī krístō 'bá gólíyī Kòlósì 'álá

rī 'bá yí tāsī rī

³ Òzō mā òtírī rī rātāā 'élé Ôvârí, Kúmú āmákā Yésù Krístō rī átá ró rī drī rī, mā rī trá rī'á āwô-ítí 'élé gólá drī ānī tāsī.

⁴ Gõ'dá tā gólá āmā drī rīzō āwô-ítí 'élé rī ì'dī nõ, mā ārī tā ānī tāsī kī, nī òlē tā trá Yésù Krístō 'á pīpī̀sílì ālō sī, gõ'dá nī òlē krístō 'bá āzī kpá trá rōô.

⁵ Nī rī tā 'dī 'bá yí 'élé, tālā ānī rī'á līfī 'bā'bā bē āyīkō gólá Ôvârí drī rī'á édélā ānī drī rīzō 'álá úrú 'álá nā drī̀. Nī nī āyīkō 'dī tā lâ kâyī gólá tā âtī-âtī tândí pāťī-pāťī Yésù Krístō rī tāsī nô tā lâ pēzō ānī drī rī 'á.

⁶ Ítí rī, gõ'dá āngó 'á nōngá rī, òzō òópē tā âtī-âtī 'dī trá rī, tā lâ drī lā'búzó vō 'ásī ndrī, gõ'dá òjílā òjálé rīlì rīrī ó'dí tândí rī sī. Gõ'dá tā rī 'dī

â'dô kpá trá ãní drí ìtí, kàyì gólá ãní drí tã âtî-âtî tãndí Yésù Krístô rí tãsí nô árízó rí 'á rí, nĩ nĩ trá kĩ, tã rí 'dĩ rĩ'á tã pãtĩ 'ì, gõ'dá tã lãnjà Ôvârí ká drílâ tã ònjí òjílâ ká âyézó tãkó nõ, tã lâ drí fízó ãní drĩ.

⁷ Èpãfãrásì ìmbâ tã rí 'dĩ nĩ ãní drí. Gólá ì'dí rù ì'bũ 'bá tãndí Yésù ká tìbê ãmâ drí jòlè nĩ'á tã rí 'dĩ ìmbálé ãní drí rí.

⁸ Gõ'dá gólá âtâ tã nĩ ãmâ drí kĩ, nĩ òlè òjílâ Ôvârí ká trá rōô, tãlâ Líndrí Tãndí Ôvârí ká òfí trá ãní pĩpĩsílí 'á.

⁹⁻¹⁰ Gõ'dá â'dô bē trá ìtí rí, mã ârí tã rí 'dĩ bē rí, mã ìtō trá rĩ'á rãtãã 'èlé ãní tãsí. Mã rí trá rĩ'á rãtãã 'èlé Ôvârí drí, Líndrí Tãndí gólâkâ ãâ'dâ ró, ngá gólíyì gólá drí lèlé ãní drí nĩlì rí ndrì ãní drí tã ányâ ãkó 'á lâ gõ'dá nĩ ìcâ ró kpá bē rílì rĩrĩ tãndí gólá Ôvârí rí 'bã 'bá â'dólé ãyĩkō ró rí sī. Mã rí gõ'dá kpá rĩ'á Ôvârí rí ìjílì òfè ró mbârâkã ãní drí tã tãndí 'èzó òjílâ drí, tã tãndí gólá tìbê 'è 'bá òjílâ 'bãlè ãní ápí Ôvârí rí ìnjílì rí. Gõ'dá ãmâ kpá rĩ'á gólá rí ìjì'á gólá ò'è ró ãní ìyì nĩlì gãrã.

¹¹ Gõ'dá ãmâ kpá rĩ'á rú'bã lò'bã'á gólá drí, tãlâ gólá ò'bã ró ãní bē â'dólé tã nĩnì bē, tãlâ òzō gbō lé rĩrĩ òtírì ácá âmbâ-âmbâ ró rí, nĩ rí ró bē mánìsì fíi àtũ-àtũ sī, tãlâ gólá rí nĩ mbârâkã fèlé ãní drí.

¹² Gõ'dá nĩ lùyì kpá Ôvârí ãmâ átá ró rí ãyĩkō sī, tãlâ gólá 'bã ãmâ trá â'dólé rílì yì bē òjílâ ìyíkã nyãányã lâ ró, kũmũ ìyíkã 'á vō ì'ì-ì'ì 'á rí.

¹³⁻¹⁴ Gõ'dá Ôvârí ìnjì ãmâ trá kũmũ Sātánã ká ìnìrìkúwá ró rí ká 'ásì, gõ'dá trólè tãndí ró 'bãlè kũmũ mvá lâ drílâ lèlé rōô rí ká 'á, gõ'dá

gólâ Yésũ Krístõ ì'dí tìbê àmâ ìnjí 'bá à'dólé drì-báláyì ró tã ònjí drìgá sī rī. Ìtí rī, àmâ gõ'dá trá gólâkâ ì'dí gõ'dá ólô'bãá tã àmâ rú Ôvârí àndrá kô. Gõ'dá Ôvârí àyê tã ònjí àmákâ rī 'bá yì trá ndrī tãlâ Yésũ drã trá àmâ vò 'á.

Tã Yésũ Krístõ drì à'dózó òjílã drìlì gõ'dá kpá ngá ndrī àngó 'á nōngá nō, mālâyíkã, òvârí òjílã gólìyì òdrã 'bá trá rī yì kâ, 'búlì-'bá, gõ'dá kpá olé yì bē rī

¹⁵ Òjílã àzâ àlô Ôvârí rī ndrē 'bá trá rī yù, gõ'dá óndrē íyíkâ Yésũ Krístõ trá. Gõ'dá gólâ rī à'dô-à'dô rī'á nyé òzõ Ôvârí tí. Gólâ rī'á Ôvârí rī mvá 'ì drē àkpākã'dã ólô'bãá drē ngá àzākã àngó 'á nō 'bá yì kô. Gólâ kpá ì'dí ngá àmbá Ôvârí drì lò'bãlé nō 'bá yì drìlì ndrī.

¹⁶ Gõ'dá Ôvârí lò'bã ngá ndrī àngó 'á nō 'bá yì gólâ rī drì sī. Ìtí rī, gõ'dá Yésũ lò'bã ngá ndrī àmâ drì rī'á ndrêlâ àmâ lǐfì sī àngó nō 'á nō nī, gõ'dá gólâ lò'bã ngá ndrī àmâ drì ndrêlé àmâ lǐfì sī kô rī 'bá yì kpá nī, tã à'dâ-à'dâ lâ ì'dí mālâyíkâ yì, gõ'dá línđrì ònjí yì, òvârí òjílã gólìyì òdrã 'bá trá rī yì kâ, 'búlì-'bá yì, gõ'dá kúmú gólìyíkâ kùmũ ìyíkâ 'á rī 'bá yì bē ndrī. Gõ'dá Ôvârí lò'bã ngá 'dì 'bá yì trá ndrī 'dó Yésũ Krístõ rī drì sī, gõ'dá Ôvârí lò'bã gólìyì trá ndrī 'dó gólâ drì, gólâ rī rólé.

¹⁷ Ìtí rī, gõ'dá Yésũ Krístõ bē rī'á drē àkpākã'dã ólô'bãá ngá ndrī àngó 'á nō 'bá yì kô, gõ'dá gólâ rī mbârâkã 'è ngá 'dì 'bá yì nī rī'á rílì nō, tãlâ gólâ lò'bã ngá 'dì 'bá yì ndrī nī yì drì.

18 Ítí rî, gō'dá Yésū Krístō íyíkâ rî'á nyé òzō drî kâtí, gō'dá òjílã gólâkâ rî 'bá yí ìyíkâ rî'á nyé òzō gólâ rî rú'bá kâtí. Gō'dá gólâ kpá òjílã drî-káká lîdrí 'bá òdrã 'ásí rî ì'dí. Ítí rî, gō'dá Yésū Krístō rî'á òjílã drîlî ndrî, òvârí òjílã gólîyî òdrã 'bá trá rî 'bá yí kâ bê ndrî gō'dá kpá ngá ndrî drîlî.

19 Gō'dá Ôvârí lē gólâ drí â'dólé nyé òzō yí Ôvârí tí drî-âcê gólâkâ bê, gō'dá kpá â'dô-â'dô gólâkâ rî bê.

20 Gō'dá Ôvârí êdê tâ trá ìyî lãfálé 'á ngá ndrî yí drí 'bálé rî 'bá yí bê òdrã Yésū Krístō kâ fê lâlî-lâlî drîlî rî sî. Gō'dá òdrã Yésū Krístō kâ 'dî 'bã tâ ã'dî trá â'dólé Ôvârí yí lãfálé òjílã íyíkâ bê rî 'á.

21 Gō'dá sîsî rî, ãnî Kōlósī lé 'bá yí rî trá ngîl Ôvârí rú sî, tâ ìsû-ìsû ãnîkâ 'bã ãnî trá â'dólé ãjû-'bã-ãzî Ôvârí kâ ró, gō'dá nî ró tâ 'bã'bã gólâkâ kô.

22 Kpálé rî, ngbãangbânō rî, Ôvârí 'bã ãnî trá â'dólé íyî rû-lē-ãzîyã yí ró. Tã rî 'dî â'dô trá ìtí, tãlã Yésū Krístō útî trá ãngó 'á nōngá ãmã òjílã mvá ró drãlé fê lâlî-lâlî drîlî. Gō'dá lō'wã lâ ró rî, Ôvârí ãjî tâ ã'dî trá ìyî lãfálé 'ásí ãnî bê, gō'dá ngbãangbânō rî, ìcã trá cú ãnî drí âdrézó Ôvârí ãndrá ngbángbã tâ ònjí ãkó ãnî rú.

23 Ítí rî, nî rî zãã tâ lélé ì'dí tâ 'dî 'á, gō'dá nî rî kpá zãã rî'á lîfî 'bálé ì'dí ngá gólîyî Ôvârí drí tâ lâ 'bálé trá 'è'á 'èlã ãnî drí íyî mvá yí ró rî drîlî tâ âtî-âtî Yésū rî tãsî rî sî. Tã âtî-âtî tãndí Yésū rî tãsî nô ópê trá òrî dũũ òjílã gólîyî ãngó nō 'á nō 'bá yí kâ drí. Gō'dá 'dîlî kpá rî'á tâ âtî-âtî tãndí

ãlô-ãlô mâ Póólô drí rĩ'á pẽ lâ nõ rû ì'bũ 'bá Ôvârí kâ ró rĩ ì'dí.

Tã Póólô drí lâṅṅô úsúzó tãlã òjílã tíbê â'dó 'bá kô òrĩ Yúdã

yí kâ ró rĩ yí àârî ró ÿyí tã Yésũ rĩ tãsí rĩ

²⁴ Ngbãangbânõ rĩ, mâ rĩ'á lâṅṅô úsú'á gãnimã 'á nõlé. Kpálé rĩ, mâ rĩ'á ãyĩkõ ró tãlã áamá rú'bá rĩ lâṅṅô úsúlí nõ àndrã-tãndĩ tãsí ãní drí. Ítí rĩ, ngá àzã 'bá yí bẽ Yésũ Krístõ drí drẽ zãã rĩ'á lâṅṅô úsúlí 'á lâ àmã tíbê â'dó 'bá Kãñisã ró gólã rĩ rú'bá ró rĩ yí 'á sĩ. Ítí rĩ, gõ'dá lâṅṅô gólíyí má drí rĩ'á úsúlã ngbãangbânõ rĩ, 'dĩ ìyíkã trá lâṅṅô rĩ gógó ámakã ró má drí 'ẽ'á úsúlã rĩ ì'dí.

²⁵ Ôvârí zĩ mâ trá â'dólé rû ì'bũ 'bá Kãñisã kâ ró, tãlã má òpã ró ãní òjílã ìyíkã bẽ, tã àtĩ-àtĩ tãndí nõ tã lâ òfí ró bẽ ãní drĩ dódó.

²⁶ Gõ'dá tã àtĩ-àtĩ rĩ 'dĩ trá rĩ'á tã gólã tíbê Ôvârí drí lãpílí trá lãpí òjílã drí ndrĩ ìtõ võ 'ásĩ bũũ àcálé ngbãangbânõ rĩ ì'dí. Ítí rĩ, gõ'dá trá kãyí gólã drí â'dázó lâ ngbálí-ngbálí òjílã ìyíkã drí ndrĩ rĩ ì'dí.

²⁷ Ôvârí ìsũ tã tã rĩ 'dĩ â'dalé ngbã òjílã ìyíkã rĩ 'bá yí drí gõ'dá kpá ãní tíbê â'dó 'bá kô òrĩ Yúdã yí kâ ró rĩ yí drí. Tã kírwá tíbê lãpílí lãpí 'dĩ rĩ'á Yésũ Krístõ tíbê ãní drí â'dózó ngá ãlô ró gólã bẽ 'dĩ ì'dí, nĩ àãmũ ró ngá tãndí gólãkã úrú 'alã rĩ bẽ gólã bẽ. 'Dĩ ngá gólã àmã drí rĩzó lĩfí 'bãlé vó lâ ãyĩkõ sĩ rĩ ì'dí.

²⁸ Ítí rĩ, gõ'dá tãlã ì'dí 'dĩ àmã drí rĩzó rĩ'á tã àtĩ-àtĩ tãndí Yésũ Krístõ rĩ tãsí nõ pélé òjílã gólíyí ndrĩ àmã drí rĩ'á úsúlã ãlô-ãlô rĩ 'bá yí drí rĩ.

Gõ'dá mã rî rĩ'á tã 'dĩ pėlé òjílã drí mbî gõ'dá kpá pãtĩĩ ró, tãlã òjílã àadrê ró bê Ôvârí rî lĩfĩ drĩ 'á cú ìtí tã ònjí àzākã àkó gõ'dá kpá lĩn̄jĩ-lĩn̄jĩ ró tã 'ě'ě tãndí bê nyé òzō Yésũ Krístō kâtí.

²⁹ 'Dĩ tã ífí gólã má drí rĩzó lôsĩ 'ělé mbârākã sĩ, gõ'dá kpá rĩ'á rû cėlé nō, gõ'dá kpálé ìtí rî, mbârākã à'dó 'bá Yésũ kã nō rî rî nĩ lôsĩ rî gógó 'ělé má sĩ.

2

¹ Nĩ ndrê trá, má lě rû cēcē gólã má drí rĩzó rû cėlé ànĩ tãsĩ, gõ'dá kpá krístō 'bá gólĩyĩ Lōdĩsĩyã 'álã rî 'bá yĩ tãsĩ, gõ'dá kpá krístō 'bá gólĩyĩ má drí ndrėlé kô rî 'bá yĩ bê nō tã lã 'bãlě ànĩ drí n̄lĩ.

² Gõ'dá má 'è rãtãã ànĩ drí à'dólé gágá òzō rákã fê kâtí tã lělě ànĩkã 'á gõ'dá nĩ lě kpá ànĩ àzĩ-àzĩ yĩ rōô. Gõ'dá má 'è rãtãã kpá ànĩ drí à'dólé tã ìsũ-ìsũ mbî bê tã n̄n̄n̄ ànĩkã Ôvârí 'á rî tãsĩ, gõ'dá kpá tã gólãkã lãp̄jĩ-lãp̄jĩ ró tĩbê à'dó 'bá Yésũ Krístō tĩbê ànĩ drí à'dózó ngá àlô ró gólã bê 'dĩ ì'dĩ rî tãsĩ.

³ Ìtí rî, Yésũ Krístō ì'dĩ tã n̄n̄n̄ mbî gõ'dá kpá lĩfĩ lōmbã pãtĩĩ rî ápí lã 'ì ndrĩ.

Tã Póòlō drí drĩ-mbílí sōzō krístō 'bá lĩfĩ òzōzō kô gólĩyĩ àdó

tã ìmbã ànyã sĩ rî

⁴ Má àtã tã 'dĩ ìtí 'dĩ rî, tãlã òjílã àzã òzō kô ànĩ àdó úlĩ lĩfĩ lōmbã kã sĩ tĩbê à'dó 'bá ònjō ró rî.

⁵ Gbõ lé má à'dô bê jējē ró ànĩ rú sĩ rî, má rî zãã rĩ'á ànĩ tã ìsũlĩ kárã tã 'ě'á 'ělã ànĩ tãsĩ rî bê.

Gõ'dá mà rî'á ãyĩkõ ró, tãlã rĩrĩ ãníkã rî'á mbî, gõ'dá nĩ lě tã kpá trá Yésũ Krístõ 'á pĩpĩsílí ãlõ sĩ.

6 Gõ'dá õzõ ãnĩ drí tã-drĩ lěrè trá kĩ Yésũ Krístõ ãã'dô kúmú ãníkã 'ĩ 'dĩ rĩ, 'dõvó nĩ 'bã ãnĩ nyãnyã rĩlĩ ngá ãlõ ró gólã bẽ.

7 Gõ'dá ìtí rĩ, nĩ 'bã ãnĩ ínдрĩgó õfĩ ãĩ Yésũ Krístõ 'á õzõ fê gólã ínдрĩgó lâ drí filí trá ãĩ ãnyákú tãndí 'á rĩ kãtí. Gõ'dá nĩ 'bã Yésũ Krístõ ã'dĩ ã'dólé ãnyákú tãndí ãníkã ró ãnĩ ínдрĩgó drí fizó bẽ 'á lâ ãĩ gágá gõ'dá kpá rĩ 'bã ngá nyãnyã tãndí fêlé ãnĩ drí gõ'dá kpá ãnĩ pãlé rĩ. Gõ'dá ìtí rĩ, nĩ ã'dô ró gágá tã lělẽ gólã ãnĩ drí lělẽ trá tã pãtĩ gólã ãnĩ ãmbázó 'á lâ nõ 'á, gõ'dá nĩ rĩ ró zãã ãwô-ĩtí 'ẽ'ẽ bẽ Ôvãrí drí.

8 ãnĩ ãlĩfĩ õmbã ãnĩ rú õõzõ ãnĩ ãdó úlĩ ãlĩfĩ lõmbã kã sĩ tã lělẽ tã ãmbã tĩbê ã'dó 'bã õjĩlã mvã kã ró, gõ'dá 'bã 'bã õnjõ ró rĩ 'á. Tã pãtĩ ró, tã ãmbã ãlãrãkõ rĩ gógó 'dĩ ãnĩ ãyĩkã kôrõ ãlãjõ 'bã Sãtãnã kã rĩ 'bã yĩ tĩ sĩ, gólĩyĩ õjĩlã ãngó nõ kã nõ 'bã yĩ drĩlĩ kúmú ró rĩ. Gõ'dá tã ãmbã ãlãrãkõ rĩ 'dĩ ã'dó kô Yésũ Krístõ ngá lésĩ.

9 Yésũ Krístõ cé ã'dĩ ã'dô-ã'dô lâ drí 'bãlé nyé õzõ Ôvãrí kãtí gõ'dá kpá mbãrãkã Ôvãrí kã bẽ ndrĩ gólã rĩ rú'bã ãnyákú 'á rĩ.

10 Ìtí rĩ, gõ'dá ãnĩ rî'á ãzã õrẽ kã ãkó Ôvãrí drĩgã sĩ, tãlã ãnĩ trá rî'á ngá ãlõ ró Yésũ bẽ, gõ'dá gólã ã'dĩ mbãrãkã ndrĩ ãngó 'á nõ 'bã yĩ drĩlĩ, mãlãyĩkã tãndí ngãtã ãlndrĩ õnjĩ, 'búlĩ-'bã yĩ bẽ, gõ'dá kpá ólé yĩ bẽ ndrĩ.

11 Mã ãcã kô ã'dólé ngá ãlõ ró Ôvãrí bẽ 'dẽ'dẽ bãsã 'á tĩbê ã'dó 'bã tótó ãmã ãnyĩrĩkõ ãõõõ ã'dĩ drí õjĩlã mvã kã rĩ sĩ rĩ. Võ lâ 'á rĩ, Ôvãrí 'bã ãmã

trá â'dólé ngá ãlô ró Yésù bê tâ lówókô gólâ ãmâ 'á, rĩ 'bá ãmâ 'bálé tâ ònjí 'élé rĩ ñḡḡô lâ sī volé ãmâ p̄p̄ìsìlì 'ásì.

12 Ítí rĩ, gō'dá bābātízí ãníkâ rĩ kpá rĩ'á tâ 'dí 'bá yí â'dalé, tâ rĩ 'dí òrĩ ró bê ãnì dr̄ṝ. Tā rĩ 'dí rĩ tâ â'dalé kī, òzō ãnì drí â'dórē trá ngá ãlô ró Yésù Krístō bê rĩ tí rĩ, gō'dá ó'bā tâ lówókô tâ ònjí ãníkâ rĩ kâ trá 'bú 'á 'dūwā Yésù Krístō rĩ ãvō bê, gō'dá nĩ ngá gō'dá kpá trá òdrā 'ásì 'dūwā gólâ bê. Tā 'dí 'bá yí rĩ'á tâ p̄t̄t̄ 'î ãnì drí, tãlā nĩ lē tâ trá Ôvārí 'á mbārākā gólākā ãkī gólâ drí Yésù Krístō rĩ ìngázó 'í'dí sī lâ òdrā 'ásì 'dí 'á.

13 Gō'dá tâ rĩ 'dí â'dô trá nōtí, tâ lówókô ãníkâ Ôvārí rĩ lē kâ rĩ drā trá ãnì p̄p̄ìsìlì 'ásì volé, tãlā tâ ònjí ãníkâ 'élé Ôvārí rú rĩ drí. Ítí rĩ, Ôvārí âyē ãnì trá tâ ònjí ãníkâ 'ásì gōzō kpá tâ lówókô ãnì p̄p̄ìsìlì 'á íyì lē kâ rĩ lógólé â'dólé lédrē-lédrē ró Yésù Krístō bê.

14 Gō'dá Ôvārí lī ícícíyá ndrĩ ãmâ rú tâ gólâ ãmâ drí tâ 'bā'bā íyíkâ rōzō kô rĩ trá ndrĩ 'dó volé. Gólâ ìzā tâ ònjí ãmákā ìgīlì trá vūdrì rĩ trá ndrĩ ìpā-ìpā lâ sī, fē l̄l̄-l̄l̄ dr̄ṝ Yésù Krístō bê.

15 Tólā fē l̄l̄-l̄l̄ nā dr̄ṝ rĩ, Yésù Krístō trō mbārākā Sātánā kâ trá drì-ácé gólākā bê, gō'dá kpá línđrì gólīyì ndrĩ rĩ 'bá Sātánā rĩ ìnjìlì rĩ kâ yí bê. Gō'dá fē l̄l̄ dr̄ṝ tólā rĩ, gólâ pē gólīyì cú, gō'dá gólâ â'dā kpá ãngó drí kī, gólīyì gō'dá trá mbārākā ãkó.

16 Ítí rĩ, gō'dá â'dó kô tãndí ró òjílā ãzā drí tâ 'bā'bā 'bázó ãnì drí kī, nĩ ònyā ngá ãzā 'bá yí kô ngá mvūmvū ãzā 'bá yí bê. Gō'dá nĩ ârĩ tâ gólīyíkā kpá kô òzō gólīyì ò'bā tâ trá ãnì drí kī nĩ

rî, nî ò'ê lǎ'bí àzâ 'bá yí nyé òzò lǎ'bí òrî Yúdǎ yí ká párá sị ká 'dĩ tí rî, ngátá kǎyị nị-drị-lá-rị ká 'dĩ yā rî.

¹⁷ Tā 'dĩ 'bá yí ndrị â'dô trá sịsị â'dô âcâ-âcâ Yésũ Krístò ká àngó drị nǎngá rî â'dalé, gǒ'dá 'dĩ â'dô kpá òzò tā pǎtị línđrị kátí. Gǒ'dá tā gólá â'dó 'bá tā pǎtị ró, gǒ'dá kpá mbị ró rî íyíngá Yésũ Krístò ì'dí.

¹⁸ Nī àyê òjílǎ àzâ àlólá àádô ànì kò, gǒ'dá nī 'bǎ ànyì ò'ê ànì kò tā gólá ànì drí lǎ'bí 'dǎzó kò ngátá òvǎrì ànì ǎ'biyá yí ká rì írátázó kò 'dĩ 'á. Ítí rì, òjílǎ gólíyì rì 'bá tā 'dĩ 'bá yí 'èlé 'dĩ rì, gólíyì rì ìyì lǒmbélé àbì-àbì ìyíká rì'á àbìlá rì 'bá yí tāsì ì'dí. Tā ndrị gólíyíká rì'á àtálá rì 'bá yí rì'á lósì àkó, tǎlá tā ìsũ gólíyíká ìyíká cé ìyì tā 'bǎlé ì'dí â'dólé gǎrǎ.

¹⁹ Ítí rì, òjílǎ rì 'dĩ 'bá yí â'dó gǒ'dá kò nyé òzò Yésũ Krístò rì rú'bá tìbê Yésũ drí â'dózó nī drị lá ró rì yí kátí. Yésũ Krístò cé ì'dí àmá drị 'ì tìbê àmá è'bé 'bá kpākā àlò, gǒ'dá kpá rì 'bá àmá vó ndrélé, tǎlá mǎ òmbá ró bē lǎtị gólá Òvǎrì drí lélé àmá drí mbázó rì 'ásì.

²⁰⁻²¹ Ítí rì, gǒ'dá tā lǒvókò tā ònjì ànìkà rì ká drǎ trá Yésũ Krístò bē, tǎlá ànì trá ngá àlò ró gólá bē. Gǒ'dá gólá ìnjì ànì trá mbàràkǎ línđrị ònjì gólíyì tìbê rì 'bá òjílǎ àngó nò ká nò 'bá yí drịlị kúmú ró rì 'bá yí ká 'ásì. Gǒ'dá tǎlá à'dô 'ì ànì drí gǒzó kpá zǎà rì'á tā 'èlé òzò ànì drí 'bǎrē kpá zǎà mbàràkǎ línđrị àngó ká rì ká drìgá rì kátí yā? Ànì drí gǒzó kpá zǎà tā 'bǎ'bǎ gólíyíká vó lá lǒbélé ì'dí kǐ'á nī rì, nī nyá ngá nǎ kò, nī dǒ ngá nǎ kò rì.

22 Ngá 'dĩ 'bá yí â'dô rû ndě'á ndrĩ. Òjílã mvá rí tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí 'bãlé cé nĩ.

23 Tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí lëndrê ìyíkã fí tãndí ró rí, â'dô ãnì 'bã'á lëndrélé nyé òzõ nĩ lě Òvârí trá rõô rí kâtí, gõ'dá áâkĩ'á nĩ rí, nĩ lôgõ ãnì trá vũdrí 'álá rí kâtí, gõ'dá áâkĩ'á nĩ rí kpá, nĩ ãâ'dô ícá'á cú ãnì rú'bá vó ndrêlé rí kâtí. Kpálé ìtí rí, tã 'bã'bã rí 'dĩ 'bá yí mbârâkã ãkó tã lôvókô tã ònjí 'ě kã ãnì 'á rí fũlí.

3

Tã ãmã drí â'dózó rĩrĩ ó'dí bē Yésũ Krístõ 'á rí
 1-3 Nĩ ãrĩ drě, ìngã ãnì trá 'dũwã Yésũ Krístõ bē òdrã 'ásĩ rĩrĩ ó'dí 'á gólã bē, ìtí rí, gõ'dá nĩ 'bã ìfí cé tã tãndí gólã Òvârí drí tã lá 'bãlé trá 'ě'á 'ělã ãnì drí ùrú 'álã Yésũ Krístõ yí drí â'dózó ì'dí kúmú lá ró Òvârí bē rí drĩ ì'dí. Nĩ ìsũ gõ'dá cé ngá gólíyí ùrú 'álã rí 'bá yí, tã lá ì'dí, gõ'dá â'dó kô ãnì drí gõzó rĩ'á ùrĩ 'élé ì'dí, ngá gólíyí ãngó nō 'á 'ě 'bá ìyí rû ndêlé ndě nō 'bá yí tãsí. Tã lôvókô ãkú ãnì 'á rĩ 'bá ãnì 'bãlé ngá gólíyí ãngó nō kã nō 'bá yí tã lá ìsũlĩ rí drã trá vólé, gõ'dá ãnì trá cú rĩrĩ ó'dí bē ngá ãlô ró Yésũ Krístõ bē, gõ'dá kpá Òvârí bē ùrú 'álã.

4 Gõ'dá ãmã rĩ'á rĩrĩ tãndí ãzã ãkó ãngó 'á nōngá, rĩrĩ tãndí cé rĩrĩ gólã ãmã drí 'ě'á ãmúlã Yésũ Krístõ bē rí ì'dí. Gõ'dá kãyì ãzã sí, Yésũ Krístõ â'dô ãgõ'á ãngó 'á nōngá, gõ'dá ãmã drí kũmũ gólãkã ùrú 'álã rí ãmúzó gólã bē.

5 Ngbãângbãnõ rí, nĩ àyè tã ònjí gólíyí ãnì drí rĩ'á 'ělã síjì, drě ãnì drí â'dózó kô ngá ãlô ró Yésũ bē rí. Ìtí rí, nĩ kô ã'dú gõ'dá cé ãnì òkó ngãtã ágó

bê ì'dí, nĩ 'bã ãnĩ drĩ kô cé rĩ'á tã ònjĩ-ònjĩ rĩ 'bá yĩ ìsũlĩ ì'dí, nyé òzõ àvẽ kátí, gõ'dá 'dó-má-drí bê, gõ'dá kpá àgĩ-àgĩ ngá òjílã àzĩ ká rú rĩ bê. Ítí rĩ, àvẽ, 'dó-má-drí bê rĩ, rĩ òjílã 'bálé à'dólé ìyĩ nyãányã ká ró, gõ'dá à'dó kô à'dólé òjílã Ôvãrí ká ró.

⁶ Gõ'dá tã gólĩyĩ ìtí 'dĩ 'bá yĩ rĩ Ôvãrí rĩ 'bálé à'dólé àwã ró tákányĩ gõ'dá gólã drí lãṅõ fẽzó òjílã rĩ 'bá tã ìtí 'dĩ 'bá yĩ 'èlé rĩ yĩ drí, gõ'dá gólĩyĩ vólé gã 'bá dó tã 'bã'bã ìyíkã ìnjĩlĩ rĩ 'bá yĩ bê.

⁷ Nĩ rĩ trá tã ònjĩ-ònjĩ gólĩyĩ ìtí 'dĩ 'bá yĩ 'èlé drẽ àkpãkã'dã kàyĩ gólĩyĩ ãnĩ drí tã Yésũ Krístõ ká n̄zõ kô rĩ 'á.

⁸ Ítí rĩ, nĩ àyè gõ'dá tã rĩ gógó ònjĩ-ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ vólé, nyé òzõ àwã kátí, àgĩ-àgĩ, tã 'bã'bã òjílã àzĩ rú, òjílã àzĩ 'dã'dã, ngátá tã ònjĩ àtálé òjílã àzĩ rú rĩ.

⁹⁻¹⁰ Nĩ àdò ònjõ kô, tãlã nĩ àyè rĩrĩ àkù ãníkã ányã ró rĩ yĩ trá gõ'dá nĩ ìtõ trá rĩrĩ ó'dí rĩlĩ ì'dí. ãnĩ gõ'dá trá ndrĩ òjílã ó'dí 'í. Ítí rĩ, gõ'dá à'dò-à'dò ãníkã trá òzõ à'dò-à'dò Ôvãrí tíbè ãnĩ 'bã 'bá rĩ kátí.

¹¹ Gbõ lé nĩ à'dó kô òrĩ Yúdã yĩ ká 'ì 'dĩ, ngátá nĩ 'dè trá bãsã 'á ngátá nĩ 'dé kó yã rĩ, ngátá ãnĩ òjílã gólĩyĩ àzĩ-àzĩ drí gálé dó rĩ ì'dí yã rĩ, ngátá òjílã àzĩ-àzĩ drí ndrèlé ngá ònjĩ ró rĩ ì'dí yã rĩ, ngátá ãnĩ ngá-tì bê dũũ, ngátá ãnĩ ngá àkó lé 'bá 'ì yã rĩ, Yésũ Krístõ drí rĩ, òjílã ìyíkã ndrĩ ngá àlò ró. Ítí rĩ, Yésũ Krístõ rĩ ìyíkã rĩlĩ àmã p̄p̄ìs̄l̄l̄ 'ásì ndrĩ, gõ'dá 'dĩ ngá gólã tã lã drí lãvũlĩ gãrã rĩ ì'dí.

¹² Gõ'dá Ôvãrí lè ãnĩ trá rõõ, gólã drí ãnĩ n̄zõ

â'dólé òjílā íyí nyǎányâ kâ ró 'dĩ. Gõ'dá tã rí gógó 'dĩ tāsĩ rĩ, nĩ 'ê zǎâ tã tǎndĩ ĩ'dĩ òjílā ǎzĩ drĩ, gõ'dá nĩ â'dô kpá p̄p̄sílí ǎ'dĩ bē òjílā rú kǎyì vósĩ cé ǎyĩkō sĩ. Nĩ â'dô mǎnĩsĩ gõ'dá kpá fĩ ǎtũ-ǎtũ bē, gõ'dá nĩ 'ê lómbé-lómbéwá kō.

¹³ Nĩ ǎyē ǎnĩ ǎzĩ-ǎzĩ yĩ tã ònjí gólĩyĩ drĩ 'ělé trá ǎnĩ drĩ rĩ 'ásĩ, tǎlā Ôvǎrĩ ǎyē ǎnĩ kpá trá tã ònjí ǎnĩkǎ 'ásĩ rĩ drĩ sĩ.

¹⁴ Ītĩ rĩ, nĩ 'ê tã 'dĩ 'bá yĩ ndrĩ, gõ'dá tã gólā lǎvũ 'bá gǎrǎ ǎnĩ drĩ 'ělé rĩ, ǎnĩ drĩ ǎnĩ ǎzĩ-ǎzĩ yĩ lělé ĩ'dĩ. Gõ'dá òzō nĩ òlě ǎnĩ ǎzĩ-ǎzĩ yĩ trá rĩ, ǎnĩ drĩ rĩzō ngá ǎlō ró, tǎlā ǎnĩ trá gǎrǎ rú'bǎ kâ rú ịcú 'bá ngĩngĩ rú'bǎ ǎlō rú rĩ ĩ'dĩ, gõ'dá gólā nĩ ǎnĩ trá, tǎlā nĩ rĩ ró bē ngá ǎlō ró tã ǎ'dĩ íyĩkǎ 'á.

¹⁵ Ītĩ rĩ, gõ'dá tã ǎ'dĩ gólā Yésũ Krístō drĩ ǎfělé rĩ òrĩ tã ịsũ ǎnĩkǎ 'á kǎyì vósĩ cé, tǎlā Ôvǎrĩ nĩ ǎmǎ trá rú 'ê'bélé ngá ǎlō ró òzō lúkũmǎ ngĩngĩ drĩ rú 'ê'béré rú'bǎ ǎlō rú rĩ kǎtĩ. Nĩ rĩ ró bē zǎâ rĩ'á ǎwô-ĩtĩ 'ělé ĩ'dĩ Ôvǎrĩ drĩ.

¹⁶ Gõ'dá tã ǎtĩ-ǎtĩ tǎndĩ Yésũ Krístō rĩ tāsĩ rĩ òrĩ zǎâ kǎyì vósĩ cé ǎnĩ drĩ. Nĩ rĩ ǎzĩ-ǎzĩ ịmbálé lóngó Ôvǎrĩ kâ ngōngō lǎ sĩ búkũ gólákǎ 'ásĩ, gõ'dá kpá lóngó ǎzǎ 'bá yĩ rĩzō gólā rĩ lùylĩ rĩ 'bá yĩ bē.

¹⁷ Nĩ 'bǎ ngá ndrĩ ǎnĩ drĩ rĩ'á 'ělā rĩ 'bá yĩ, tã ǎnĩ drĩ rĩ'á ǎtǎlā rĩ 'bá yĩ bē Yésũ Krístō rĩ 'bǎlé â'dólé ǎyĩkō ró. Nĩ 'ê ǎwô-ĩtĩ Ôvǎrĩ ǎmǎ ǎtá drĩ Yésũ Krístō rĩ tāsĩ.

¹⁸ ǎnĩ òkó yĩ, nĩ ǎrĩ tã ǎnĩ ágó yĩ kǎ, tǎlā 'dĩ tã Ôvǎrĩ drĩ lělé ǎnĩ drĩ 'ělé rĩ ĩ'dĩ.

¹⁹ Gõ'dá ǎnĩ ágó yĩ, nĩ lě ǎnĩ òkó yĩ dódó, gõ'dá nĩ â'dô tǎndĩ ró gólĩyĩ drĩ.

20 Æní 'dīyímvá, nī ìnjī ãní ândré yī átá yí bê kâyî vósí cé. Òzō nī ò'è trá ìtí rí, Ôvârí â'dô â'dó'á ãní bê âyîkō ró.

21 Gō'dá átá yī, nī 'ê tā ònjí tíbê 'ě 'bá ãní mvá yī 'bǎlé â'dólé ǎwǎ ró rí kô gólīyī drí. Òzō nī òrī 'èlá ìtí, òzō gólīyī òlê trá tā tǎndí 'èlé rí, dríliyī âyézó lá.

22 Gō'dá ãní rú ì'bū 'bá ró rí yī, nī ìnjī ãní lípì yī kâyî vósí cé. Nī ìnjī gólīyī òzō gólīyī ã'dô bê ãní bê rí, gō'dá kpálé ìtí rí, òzō gólīyī ã'dô yú'dáwǎ rí, nī ì'bū rú gólīyī drí pīpìsílí ãlô sī.

23-24 Ìtí rí, òzō nī ã'dô trá lôsī 'è'á rí, nī ùjū lôsī 'èlé tǎndí ró. Rí'á ícâ-ícâ ró ãní drí 'èzó lá ìtí, tǎlá rú ì'būrī 'á rí, nī rí rú ì'būlì 'dī kúmú ãmáká Yésū Krístō drí. Ìtí rí, nī nī trá kī, gólá â'dô drí-'á fê'á ãní drí úrú 'álá.

25 Ìtí rí, gō'dá nī ìsū kpá kī, Kúmú Yésū â'dô lâṅṅ fê'á òjílǎ gólīyī rī 'bá tā ònjí 'èlé rí yī drí. Gō'dá gólá â'dô òjílǎ ndrī 'è'á látì ãlô 'ásí.

4

1 Æní lôsī 'ě 'bá lípì ró rí 'bá yī, nī â'dô pīpìsílí mvêêmvê bê lôsī 'ě 'bá ãníká yī drí, nī fê ngá gólīyī drí lélé ã'dô ró rízó rí gólīyī drí, ãní rí'á kpá ãní lípì bê úrú 'álá.

2 Nī rí zǎâ rǎtǎâ 'è'è sī Ôvârí drí, gō'dá ãní lífí òrī zǎâ ngíyá, gō'dá nī rí kpá zǎâ ǎwô-ìtí 'èlé Ôvârí drí.

3 Gō'dá nī ìjì Ôvârí ãmâ tǎsī, gólá òfê ró látì bê ãmâ drí tā âtí-âtí tǎndí íyíkâ pèzó òjílǎ drí. Nī ìjì Ôvârí, tǎlá gólá òpá ró ãmâ bê tā gólákâ lâpì-lâpì ró, gō'dá gólá drí â'dalé trá òjílǎ drí nō pèlé òjílǎ

drí. 'Dĩ tã ífí gólâ má drí â'dózó gãnimã 'á nõ ì'dí.

⁴ Gõ'dá nĩ ìjĩ kpá Ôvârí, tãlá gólâ ò'bã ró má bê tã âtĩ-âtĩ tãndí gólâkã nõ pélé mbị òjílã drí, tã lá òfí ró bê òjílã drĩ dódó.

⁵ Gõ'dá òzõ ãnĩ ã'dô trá òjílã gólĩyĩ tíbê â'dó 'bá krístõ 'bá ró kô rĩ lãfálé rĩ, nĩ lëndã lätĩ iyíkã zãã tã Yésũ kã nõ átázó ì'dí gólĩyĩ drí.

⁶ Ítĩ rĩ, òzõ nĩ ãã'dô trá tã rĩ 'dĩ òjá'á gólĩyĩ bê rĩ, nĩ â'dô cú 'díyĩ ìnjĩ-ìnjĩ bê gõ'dá kpá tã ìsũ-ìsũ tãndí bê, tãlá nĩ ìcã ró bê tã gólĩyĩ drí rĩ'á ìjílã rĩ lògólé dódó.

Tã Póòlõ drí nĩ-bê-yã krístõ 'bá ãzĩ kã fězó rĩ

⁷⁻⁸ Má trá ãmã àdrúpĩ ãzĩ rú bê Tíkíkõ rĩ jõ'á ãnĩ ngálã nõ. Gólâ â'dô ãmã tã átã'á nĩ ãnĩ drí. Tíkíkõ rĩ'á ãmã rũ-lẽ-ãzĩ tãndí tíbê ãmã drí rĩzó lôsĩ kúmú ãmákã Yésũ Krístõ kã nõ 'élé gólĩyĩ bê tãndí ró rĩ ì'dí. Gólâ â'dô mbârãkã sõ'á ãnĩ 'á.

⁹ Gólĩyĩ â'dô nĩ'á Ònēsímõ gólâ tíbê â'dó 'bá kpá òjílã ãníkã ró rĩ bê. Ònēsímõ rĩ gógó kpá òjílã tíbê 'dẽ 'bá trá Yésũ Krístõ vó pãtĩ-pãtĩ ró rĩ ì'dí. Gõ'dá gólĩyĩ â'dô ngá gólĩyĩ ndrĩ â'dó 'bá nólé nõ tã lá ngĩ'á nĩ ãnĩ drí tólã.

¹⁰ Gõ'dá Ārīsītārókõ gólâ tíbê â'dó 'bá má bê gãnimã 'á nólé nõ fě nĩ-bê-yã ãnĩ drí tólã. Gõ'dá Mārãkõ Bārãnábã rĩ àdrúpĩ ró rĩ fě kpá nĩ-bê-yã ãnĩ drí. Ítĩ rĩ, má átã Mārãkõ rĩ tã trá sísĩ ãnĩ drí, òzõ gólâ òcã trá tólã rĩ, nĩ lãgũ gólâ ãyĩkõ sĩ.

¹¹ Gõ'dá Yásõwã tíbê zĩlĩ kpá Yúsētũ rĩ fě kpá nĩ-bê-yã ãnĩ drí. Ítĩ rĩ, òjílã gólĩyĩ nã 'dĩ 'bá yĩ òjílã gólĩyĩ òrĩ ãmákã Yúdã yĩ kã 'ásĩ rĩ 'bá ìyĩ

lòsì 'èlè 'dùwǎ má bê nòlè Òvârí drí rí ì'dí. Gólìyì sò mbàràkǎ trá má 'á.

¹² Èpāfārásì, krístò 'bá gólâ â'dó 'bá òjílâ ãníkâ ró rí fè nî-bê-yǎ kpá ãní drí. Gólâ nòlè zǎâ rǐ'á rù cè'á rātáǎ 'è'è bê Òvârí drí, Òvârí ò'bǎ ró ãní bê â'dólé gágá tǎ lèlè ãníkâ 'á, gò'dá nǐ â'dô ró bê òjílâ lárákò Òvârí drí lèlè rí yí ró.

¹³ Ítí rí, gò'dá gólâ rǐ'á rātáǎ 'è'á rōò ãní tāsì òjílâ Lōdīsíyǎ kǎ bê gò'dá kpá òjílâ Hērāpólí kǎ bê.

¹⁴ Dēmásì yí ãmâ rù-lè-ǎzì ãmbá Lúkǎ tíbè â'dó 'bá dōkōtórō ró rí bê fè ìyì kpá nî-bê-yǎ ãní drí.

¹⁵ Mǎ fè nî-bê-yǎ ãmákâ krístò 'bá gólìyì Lōdīsíyǎ 'álâ rí 'bá yí drí, gò'dá kpá Nīmífǎ yí drí krístò 'bá gólìyì rǐ 'bá rù è'bélé gólâ drí 'bǎ 'álâ rí 'bá yí bê.

¹⁶ Òzò gò'dá úúzì wárāgǎ nò trá ãní drí rí, nǐ gò ró lōpélâ kpá kǎnǐsǎ Lōdīsíyǎ 'álâ rí drí úzì ró bê kpá tólâ krístò 'bá tólâ nǎ 'bá yí drí. Gò'dá nǐ zì kpá wárāgǎ gólâ má drí jòlè ngũ òjílâ Lōdīsíyǎ kǎ drí nǎ.

¹⁷ Gò'dá nǐ âtâ Ākípǎ drí kǐ, gólâ ùnǐ tǎndí ró gólâ drí lòsì Òvârí drí fèlè trá gólâ drí 'dǐ ndèlè.

¹⁸ Gò'dá mǎ rí gógó Póòlò, má fè nî-bê-yǎ ãní drí, mǎ rí gógó nyáányâ lâ mǎ trá ámâ rú ìgǐ'á nǒ. Ámâ tǎ ùvǐ ãní drǐ sǐ gǎnǐmǎ 'á nòlè kò, nǐ 'è rātáǎ bê ámâ tāsì. Òvârí ââ'dô ãní bê ndrǐ. Ì'dí 'dí.

Tã-drĩ Lěľě Ó'dí Óvârí Kâ

Avokaya: Tã-drĩ Lěľě Ó'dí Óvârí Kâ New Testament

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Avokaya)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

87931ba7-0e83-5f4d-bd6e-8c45876fc354